

רבנו חננאל על חגיגה דף טז/א

וחיישינן שמא באמבטי עיברה כו, פירוש אשה הרה שנבדקה ונמצאת בתולה מי אמרינן מביאה נתעברה כשמואל והריני קורא בה אשה כי תזריע וילדה זכר ב) וטמאה וחייבת [קרבן] לידה או דלמא אימור באמבטי של מרחץ נתעברה כגון שירד איש באותה האמבטי ופלט ש"ז וירדה אשה וקירבה באותה טיפה של ש"ז ונכנסה בתוך רחמה ונתעברה וזה מעשה נסים הוא ואינה טמאה לידה שאין אני קורא בה אשה כי תזריע.

ספר קובץ שעורים ח"א - מסכת כתובות דף ס/א

רג) בפירוש ר"ח חגיגה ט"ז מבואר, דהמתעברת באמבטי אינה טמאה לידה, והיינו דסתם לידה הכתובה בתורה איירי בלידה כדרך הרגילה, כמ"ש למעלה דכל דיני התורה נאמרו כפי הרגיל ולא שלא כדרך, אבל דבר פשוט, דזה תלוי הכל לפי הזמן ולפי המקום, כגון במלאכת שבת, דהמוציא במרפקו פטור מפני שאינו כדרך הוצאה בחול אילו נשתנה מנהג העולם בחול שהכל מוציאין במרפקו ודאי היה חייב גם בשבת, ולא נאמר כיון שניתנה הלכה דמוציא במרפקו פטור איך ישתנה הדין עכשיו לחייבו, זה אינו, שלא היתה הלכה לפטור הוצאה במרפק, אלא ההלכה היתה, המוציא שלא כדרך המוציאין בחול וההלכה הזאת קיימת, אלא שנשתנה דרך המוציאין בחול, וע"ז לא נתנה הלכה איך יהא דרך הוצאה בחול, והנה בהרכבת אילנות אומרים שעכשיו נשתנה המנהג, שאין מרכיבין יחור באילן כבשנים קדמוניות אלא ששופכין מיץ הזרע, ורב אחד כתב בירחון שערי ציון דאין עוברין באופן זה בל"ת דהרכבת אילן כיון דהוא שלא כדרך הרכבה, ולפי המבואר אינו כן דאפילו נימא דבשנים קדמוניות אילו עשה כן לא היה מתחייב משום דאז היה אופן זה שלא כדרך המרכיבין, אבל עכשיו שהכל עושין כן א"כ כך היא דרך הרכבתן:

ספר מגלה עמוקות על ואתחנן - אופן עד

והנה מתחילת הבריאה אמר נעש"ה אדם בצלמינו (בראשית א כו), נוטריקון נ"מלך ע"ם ש"מאי ה"לל, שהם כלל כל נשמות הצדיקים. לכן קרא אותם רבי שמעון בן יוחאי במחלוקת שמ"י אבות העולם (במדרש רבה פרשת בראשית [ב"ר פ"א ט"ז]) ובמסכת חגיגה דף י"ב [ע"א], שהן הן ממש אבות העולם שמאי משמאל המרכבה, הלל מימין המרכבה.

מדרש רבה בראשית - פרשה א פסקה טו

(טו) בית שמאי ובית הלל בית שמאי אומרים השמים נבראו תחלה ואח"כ נבראת הארץ ובית הלל אומרים הארץ נבראת תחלה ואח"כ השמים אלו מביאין טעם לדבריהם ואלו מביאין טעם לדבריהם על דעתיהן דבית שמאי דאינון אמרינן השמים נבראו תחלה ואח"כ הארץ משל למלך שעשה לו כסא ומשעשאו עשה איפיפורין שלו כך אמר הקדוש ברוך הוא (ישעיה סו) השמים כסאי והארץ הדום רגלי וגו' ועל דעתיהן דבית הלל דאינון אמרינן הארץ נבראת תחלה ואח"כ השמים משל למלך שבנה פלטיין משבנה את התחתונים אח"כ בנה את העליונים כך ביום עשות ה' אלהים ארץ ושמים

תלמוד בבלי מסכת ברכות דף נב/ב

בית שמאי אומרים שברא כו': אמר רבא בברא כולי עלמא לא פליגי דברא משמע כי פליגי בבורא בית שמאי סברי בורא דעתיד למברא ובית הלל סברי בורא נמי דברא משמע מתיב רב יוסף יוצר אור ובורא חשך יוצר הרים ובורא רוח בורא השמים ונוטיהם אלא אמר רב יוסף בברא ובורא כולי עלמא לא פליגי דברא משמע כי פליגי במאור ומאורי דבית שמאי סברי חדא נהורא איכא בנורא ובית הלל סברי טובא נהורי איכא בנורא תניא נמי הכי אמרו להם בית הלל לבית שמאי הרבה מאורות יש באור:

תלמוד בבלי מסכת שבת דף כא/ב

תנו רבנן מצות חנוכה נר איש וביתו והמהדרין נר לכל אחד ואחד והמהדרין מן המהדרין בית שמאי אומרים יום ראשון מדליק שמנה מכאן ואילך פוחת והולך ובית הלל אומרים יום ראשון מדליק אחת מכאן ואילך מוסיף והולך אמר עולא פליגי בה תרי אמוראי במערבא רבי יוסי בר אבין ורבי יוסי בר זבידא חד אמר טעמא דבית שמאי כנגד ימים הנכנסין וטעמא דבית הלל כנגד ימים היוצאין וחד אמר טעמא דבית שמאי כנגד פרי החג וטעמא דבית הלל דמעלין בקדש ואין מורידין אמר רבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן שני זקנים היו בצידן אחד עשה כבית שמאי ואחד עשה כדברי בית הלל זה נותן טעם לדבריו כנגד פרי החג וזה נותן טעם לדבריו דמעלין בקדש ואין מורידין

תלמוד בבלי מסכת סוטה דף כה/א

מתו בעליהן עד שלא שתו בית שמאי אומרים כו': במאי קמיפלגי בית שמאי סברי שטר העומד לגבות כגבוי דמי ובית הלל סברי שטר העומד לגבות לאו כגבוי דמי

משנה מסכת אבות פרק א

(יב) הלל ושמאי קבלו מהם. הלל אומר, הוי מתלמידיו של אהרן, אוהב שלום ורודף שלום, אוהב את הבריות ומקרבן לתורה:
(יג) הוא היה אומר, נגד שמאי, אבד שמה. ודלא מוסיף, יסוף. ודלא גליף, קטלא חיב. ודאשתמש בתגא, חלף:
(יד) הוא היה אומר, אם אין אני לי, מי לי. וכשאני לעצמי, מה אני. ואם לא עכשיו, אימתי:
(טו) שמאי אומר, עשה תורתך קבע. אמור מעט ועשה הרבה, והוי מקבל את כל האדם בסבר פנים יפות:

משנה מסכת אבות פרק ב

(ד) הלל אומר אל תפרוש מן הצבור, ואל תאמן בעצמך עד יום מותך, ואל תדין את חברך עד שתגיע למקומו, ואל תאמר דבר שאי אפשר לשמוע שסופו להשמע. ואל תאמר לכשאפנה אשנה, שמא לא תפנה:

תלמוד ירושלמי מסכת כלאים דף מב/א

אין סליק רב הונא ריש גלותא להכא אנא מותיב ליה לעיל מיניי דהוא מן יהודה ואנא מבנימין דהוא מן דכריא ואנא מן נוקבתא

הגרי"ז הלוי על בראשית פרק מט פסוק י

לא יסור שבט מיהודה ומחקה מבין רגליו. וצריך להבין ביאור שינוי הלשון מ"יהודה" ו"מבין רגליו" הלא מבין רגליו ג"כ הכוונה מזרע יהודה:

וי"ל דאיתא בסנהדרין ה'. ובהוריות י"א לא יסור שבט מיהודה אלו ראשי גלויות שבבבל שרודין את ישראל בשבט, ומחקה רגליו אלו בני בניו של הלל וכו', והם נשיאי א"י. וכן איתא ברמב"ם "נשיאי" א"י אסור לרדות במקלות. וברמב"ם הלכות מלכים כתב דנשיא היינו מלך. ואיתא ברמב"ם הלכות סנהדרין פ"א ה"ג ופכ"ו ה"א דראש הסנהדרין ג"כ נשיא, והנה איתא בהוריות שם, בעי מינה רבי מר"ח כגון אני מהו בשעיר אמר ליה הרי צרתך בבבל, ורב ספרא מתני אמר ליה דאיהו עדיף מינך משום דהתם שבם והכא מחקה, ובתוספות בסנהדרין שם ד"ה דהכא, מייתי ירושלמי, בשבט - ראש גולה מזכרים, בן אחר בן, ומחקה - נשיא שבא"י מנקבות, עיי"ש, א"כ שתי הנשיאויות הם מזרע יהודה, אלא דשבט דוקא מבן אחר בן, ומחוקק שהוא ראש הסנהדרין אפילו רק מבנות יהודה, א"כ י"ל דזהו כוונת הקרא, "לא יסור שבט מיהודה" דהיינו אם הוא משבט יהודה, והיינו בן אחר בן דמתייחס לשבט יהודה, אבל "מחקה מבין רגליו" דהיינו אפילו אם כבר אינו משבט יהודה דאביו משבט אחר, דהוא מתייחס לשבט אחר

מ"מ אם יוצא מחלצו דהיינו מבת יהודה ג"כ יכול להיות ראש הסנהדרין. ע"כ:

ספר דרך חיים - פרק ב משנה ד

לכך אמר אל תפרוש מן הצבור כי הצבור שהם הכלל הם עומדים כמו שהתבאר כי אל הצבור יש קיום יותר, ולפיכך הפורש מן הצבור פורש מן הדבר שיש לו קיום ביותר. ועוד כי הכלל הוא הכל, ויש בהם כח הכל, ולפיכך הפורש מן הצבור פורש מהכל והוא מבחוץ, ואם הוא מבחוץ להבל נחשב דבר זה שיצא מן הכלל. ודבר זה מבואר בדברי חכמים שמנו הפורשים מדרכי הצבור בכלל מינים ואפיקורסים שכופרים בתורה ובתחיית המתים כדאיתא במסכת ראש השנה (י"ז, א') שאמר שם אבל המינים והמוסרי' והמשומדים והאפיקורסים שכפרו בתורה ובתחיית המתים ושפרשו מדרכי צבור שכל אלו הם יוצאים מן הכלל ואין להם חלק בכלל. וכן מי שפורש מן דרכי צבור הוא יוצא מן הכלל. ואמר כי הכלל הוא עיקר לא היחיד הפרטי שהיחיד הוא בעל שינוי ואלו הכללים עומדים כמו שהתבאר, כי כח הכללי עומד בלא שינוי.

...

יש לך להבין כי זכר כאן כל השנויים, כי האדם בעל שנוי הן מצד עצמו כי כל גשם משתנה בעצמו, ויותר מזה שהוא משתנה מצד הסבות אשר יבואו עליו תמיד, ועוד הוא משתנה מצד הזמן אשר הוא מפאת הגלגל, ויותר מהכל כי אין האדם בלא שנוי רק הוא בהשתנות תמיד מצד המקרים כמו שיתבאר. וכנגד זה אמר ואל תאמן בעצמך מפני שהאדם הוא גשמי וכל גשם בעל שנוי בעצמו ולכך אל יאמין בעצמו, וכנגד השנוי מפאת הסבה אמר אל תדין את חבירך עד שתגיע למקומו ואם נתחדש הסבה עליך מה שהתחדש על חבירך לא היית עומד בנסיון, ואמר עוד שהאדם בעל שנוי מצד הזמן אשר הוא מתחדש מן הגלגל כי הזמן מביא שנוי לעולם ולפיכך אמר שאל יאמר כי דבר זה אי אפשר לשמוע בעתיד כי סופו להשמע כי הזמן מתחדש בעולם כמו זה, ואמר עוד יותר אל תאמר לכשאפנה אשנה שמא לא תפנה ואין בטחון לו. ודבר זה עוד יותר שנוי, כי הראשונים הם שנויים שהם חדוש גדול, אבל השנויים שהם מצד מעשה האדם והמקרים ואינם חדוש כמו הראשונים הם תמידים, עד כי אין לו לאדם עמידה אפילו רגע אחד, שהאדם יחשוב כך וכך אעשה ויבאו מקרים ושנויים עליו, ולפיכך אל יאמר לכשאפנה אשנה כי שמא לא תפנה ויבואו על האדם שנויים עד שהוא בהשתנות תמיד. והרי כי אלו הדברים שהאדם הוא בעל שנוי הפך הכללי. והכל נמשך אל מה שאמר אל תפרוש מן הצבור כי כאשר האדם פורש מן הכללי אשר יש לו קיום ועמידה, להיות פרטי שהוא בהשתנות תמיד ודבר זה מבואר לכל מי שיש לו עין לראות ולב להבין: